

Academisering van het HBO: kennis moet rollen, net als geld... Proeftuinen van collectief leren in verbinding met drie werelden

Monica A. van Winkel*¹

- Gepubliceerd in maart, 2015 op www.researchgate.net/profile/Monica_Van_Winkel/.
- Geaccepteerd in verkorte versie, maart 2015, door FEMmail. Opinie- en informatieblad voor en door medewerkers. Arnhem/Nijmegen: Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, Faculteit Economie en Management

Introductie

In het HBO is sprake van uitbreiding van kernactiviteiten en academische rollen, beide met een onderzoekskarakter. Academisering wordt eerst vanuit het perspectief van de identiteit van docentonderzoekers besproken (Van Winkel, Van der Rijst, Poell, & Van Driel, 2014). Een toegankelijke versie van deze studie is on line verschenen (Van Winkel, 2015a). Onderzoeksvraag in dit onderzoek was, welke opvattingen hebben docentonderzoekers over hun professionele identiteit, in het verlengde van de verbreding van hun werkportfolio met onderzoek? Geïnterviewde docentonderzoekers zagen hun identiteit in een verbreed rollenportfolio als een 'complete' academische professie.

Het vervolg van dit artikel rapporteert over opkomende proeftuinen in het kader van academisering van het HBO. In deze proeftuinen is het opleidingsinstituut de spil in de kennisontwikkeling rond het beroep waar zij voor opleidt. Naast docenten zijn ook andere actoren betrokken, zoals alumni en studenten. Hierbij past academisering vanuit de onderwijskundige invalshoek: naast aandacht voor het 'onderzoeksproces' (van onderzoeksvraag naar beantwoording), ook aandacht voor 'onderzoeksinhoud' (geïnformeerd zijn door evidence-based vakkennis vanuit de onderzoekswereld) (Healey, 2005). Academisering van het HBO betekent voorts kunnen bijdragen aan verbetering en innovatie van de professionele praktijk. Wat betreft academisering van het HBO beperken we ons hierna tot de drie voornoemde drie werelden.

Een 'complete' academische professie

Zes academische identiteiten zijn gevonden, gelieerd aan gebieden in het professionele leven van HBO-docenten (Van Winkel et al., 2014, zie figuur 1):

1. de 'levenslang lerende'
2. de 'vakinhoudelijk expert'
3. de 'competente onderzoeker'
4. de 'evidence-based docent'
5. de 'bewaker van het onderzoekswerkproces'
6. de 'verbindingpersoon'

De verbreding van het rollenportfolio met onderzoek werd door docentonderzoekers enerzijds als verrijkend en anderzijds als belastend en ingewikkeld ervaren.

¹ Monica A. van Winkel, MSc | Senior Lecturer HRM, HRD, M & O and qualitative research | HAN UAS | The Netherlands | PhD Candidate at ICLON - Leiden University | monica.vanwinkel@han.nl | www.researchgate.net/profile/Monica_Van_Winkel/ |

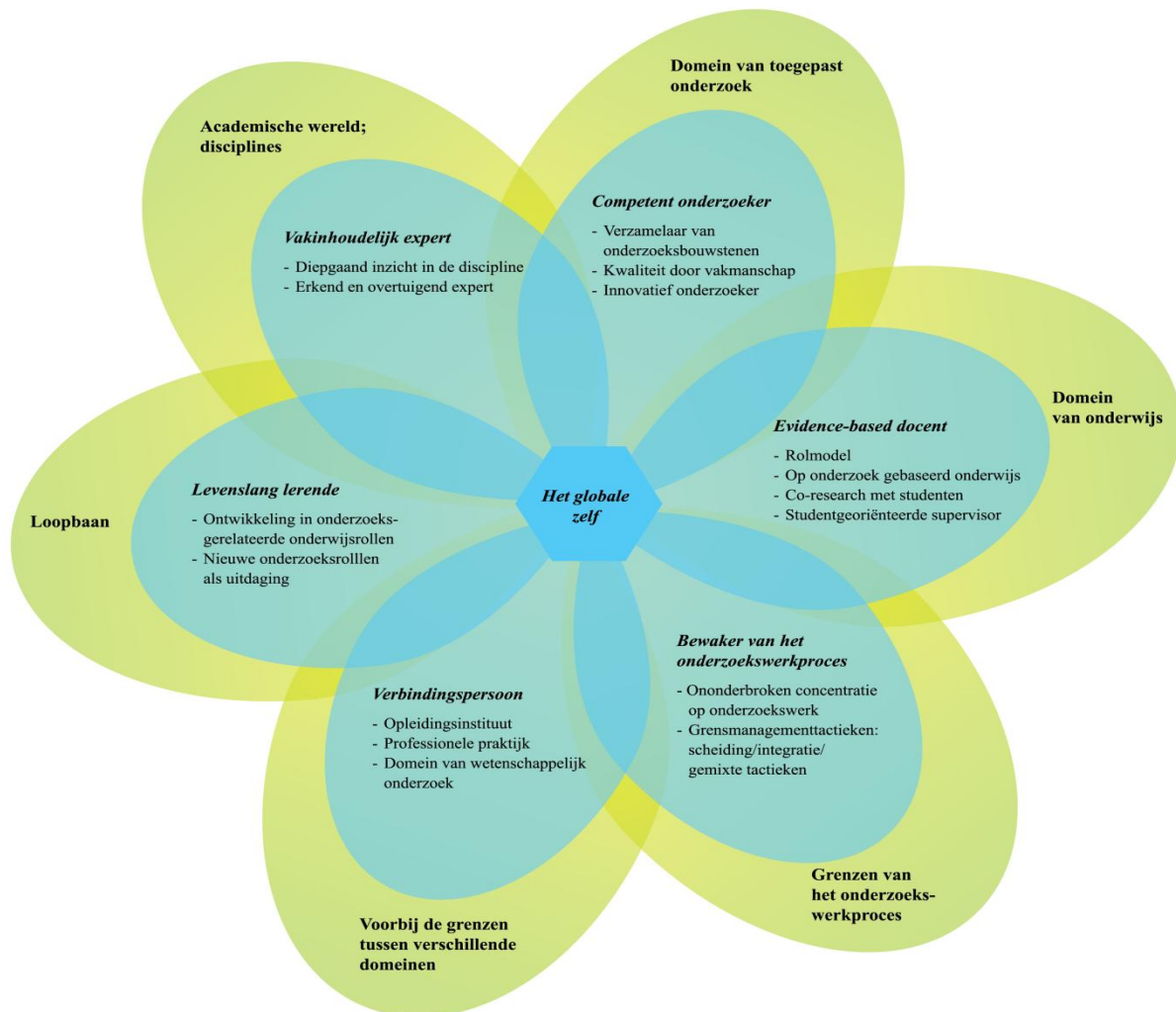
Discussie en implicaties

De discussie betreft de vraag hoe HBO-instellingen een opkomende 'complete' academische professie kunnen ondersteunen zodanig dat deze tot een vanzelfsprekend, duurzaam bestanddeel van hogeschoolpraktijken uitgroeit (Van Winkel, Van der Rijst, Poell, & Van Driel, 2015b). Voor de kleine minderheid van docentonderzoekers... en voor alle docenten in relatie tot hun identiteit, ... ook voor hen die uitsluitend in onderwijs werken.

Hoe kan dit realiteit worden? Bijvoorbeeld zo? Permanente ontwikkeling van de 'vakinhoudelijk expert' identiteit van docenten samen met studenten, *gebruikmakend van onderwijstijd*? En dat in contact met drie - voor een UAS - cruciale werelden:

- 1) academische wereld: actuele informatie via vakliteratuur, vakverbanden
- 2) professionele praktijk
- 3) opleiding

Is dit mogelijk bij docentschap, ook in de eerste bachelorjaren? Kan de 'evidence-based docent' identiteit zich, als spin-off, tegelijkertijd ontwikkelen? Zou identiteitsontwikkeling van de docent een spin-off kunnen hebben naar identiteitsontwikkeling van studenten en professionals in de praktijk?

Figuur 1: De variaties van een 'complete' academische identiteit, gekoppeld aan gebieden in het professionele leven van academici (Van Winkel, Van der Rijst, Poell, & Van Driel, 2014, in review).

Een proeftuin: Een trendanalyse door studenten, bij alumni, en geïnformeerd door literatuur

De daad bij het discussiewoord voegend, op dit moment doen tweedejaars Bedrijfskunde MER-studenten een trendanalyse in de bedrijfskunde. Via literatuuronderzoek werken zij een trend uit. Zij interviewen vervolgens alumni over trends. De eerste indruk is dat studenten dit een interessante opdracht vinden. Via de trendanalyse kunnen de drie verschillende werelden, onderwijs en de professionele praktijk in gesprek blijven met elkaar en met de schrijvende en discussiërende wereld van vakbroeders. Het idee is om over de onderzoeksresultaten van de studenten een meta-analyse uit te voeren. Die uitkomst kan weer teruggegeven aan de opleiding en onze alumni. Zo leiden wij de studenten én de professionele praktijk op, zij elkaar en ons als docenten.

Een uitdaging is om voor het actueel en evidence-based houden van het vak minimaal de belangrijkste Nederlandstalige bedrijfskundige vakbladen op een rij te krijgen, en alle vindbaar en beschikbaar te krijgen via HAN-mediatheken. Dit om de relatie met het forum van het eigen vak structureel in te bedden en om een vanzelfsprekende, en makkelijk te lopen route te bieden naar dat forum.

Collega-docent Yvonne Peterman, opdrachtgever, linkt dit onderzoek aan onze accreditatie. De auteur is onderzoeksbegeleider. Arno van Dinther, valorisatiemedewerker, inventariseert welke alumni met welke vakdisciplines van doen hebben. Er zijn al veel alumni met belangstelling voor een interview.

Bedrijfskunde MER wil tevens met wiki's gaan werken. Daarin kunnen docenten, studenten en alumni permanent aan de 'state of the art' van de bedrijfskunde bouwen. Dit sluit aan bij trends in hoger onderwijs: om studenten onderzoekend te laten leren, kennis te laten produceren (naast consumeren), en meta-cognitieve vaardigheden zoals kritisch denken te ontwikkelen. Collega-docent JanWillem Godding maakte de wiki's aan; Nick de Valk, student-assistent, is aangesteld als moderator. De trend die Nick op het spoor kwam, is het ontstaan van 'nieuwe business modellen' en de 'benutting van ICT-toepassingen' daarbij. Wij maken als opleiding nieuwe business, collectief leren in verbinding met drie werelden, met behulp van ICT (wiki's). Een mooi samengaan van de interesse van een student, en opleiding en docenten!

Mijn idee is onze professie op het niveau van de literatuur niet alleen te onderwijzen als Latijn, een dode taal, maar deze ook te onderwijzen als Italiaans, een levende en levendige taal, en op niveau van hoofd, hart en handen zichtbaar te maken wat er speelt, wringt, schuurt en voor nieuws en effectiefs ontstaat in de professie. De bachelorhandboeken vertegenwoordigen tot op zekere hoogte de basis (Latijn), maar vertellen onvoldoende de grammatica en de cultuur erachter.

Via de academische wereld kunnen wij nieuwe denkwijzen, inzichten, en praktijken achterhalen, het incidentniveau ontstijgen, en vraagstukken inbedden in vakmatige inzichten en discussies (Italiaans). De UAS-opdracht is de brug te slaan tussen de academische wereld en de professionele praktijk!

Naar meer proeftuinen op de HAN met de opleiding als spil: meer zaaien is meer oogsten!

De 'trendanalyse' opdracht is slechts één voorbeeld van een proeftuin rond academisering en collectief leren in verbinding met drie werelden, met de bacheloropleiding als spil (Van Winkel, 2013a).

Bij Bedrijfskunde MER is eerder al een - voor studenten bruikbaar gebleken - procedure ontwikkeld voor het reviewen van artikelen in vakinhoudelijke lessen, via co-research van docent (Van Winkel, 2013b) en studenten (Dijkstra, Knipping, Tijssen, Tijssen, & Slutter, 2013). Deze studenten hebben data verzameld over de meerwaarde van en het werken met actuele artikelen in lessen en in de professionele praktijk, bij respectievelijk studenten en alumni.

Geïnteresseerd in proeftuintjes rond 'academisering van professioneel hoger onderwijs'?

Proeftuintjes kunnen uitgebreid. Latente verlangens kunnen worden omgezet in manifeste praktijken. Bestaande praktijken van collectief leren kunnen opgeschaald worden. Een kennisagenda per opleiding kan een startpunt zijn om als opleiding zelf kennisontwikkeling rond het beroep ter hand te nemen. Onderwijskundig actueel blijven kan via het agenderen van onderwijskundige thema's (Van Winkel, 2013a).

Reacties, vragen, en initiatieven voor kennisdeling rond proeftuintjes zijn welkom bij de auteur: monica.vanwinkel@han.nl. We staan ook bij Bedrijfskunde MER open voor kennisdeling rond deze proeftuinen. Over de vraag, wat kan en moet academisering van het HBO inhouden, wat impliceert dat, zijn wij als HBO voorlopig nog niet uitgedacht.

Referenties

- Dijkstra, R., Knipping, R., Tijssen, S., Tijssen, T., & Slutter, J. (2013). *Stimuleren van gebruik van tijdschriften en artikelen. Tools voor het actueel houden van vakinhoud van het thema HRM*. Interne studentenpublicatie in het kader van de onderwijseenheid Kwalitatief Onderzoek en Projectmanagement. Nijmegen: Bedrijfskunde-MER, FEM, HAN.
- Healey, M. (2005). Linking research and teaching: Exploring disciplinary spaces and the role of inquiry-based learning. In R. Barnett (Ed.), *Reshaping the University: New Relationships between Research, Scholarship and Teaching* (pp. 67-78). London: McGraw Hill/Open University Press.
- Winkel, M.A. van (2013a, november). *Naar blikverbreding bij integratie van onderzoek in onderwijs*. Gepubliceerd op <http://www.han.nl/hanovatie/artikelen/>
- Winkel, M.A. van (2013b, november). *Reviewen van artikelen met drie eenvoudige vragen. Lesmateriaal voor HBO-studenten, ontwikkeld in co-research met studenten*. Nijmegen: Bedrijfskunde-MER, FEM, HAN. Gepubliceerd op <http://www.han.nl/hanovatie/artikelen/>
- Winkel, M.A. van, Rijst, R.M. van der, Poell, R.F., & Driel, J.H. van (2014, in review). Identities of academics at new universities in transition: Balancing the benefits and tensions of the academic profession.
- Winkel, M.A. van (2015a, februari). *Identiteiten van docentonderzoekers op hogescholen in transitie naar University of Applied Sciences (UAS). De voordelen en spanningen van een 'complete' academische professie*. Gepubliceerd op <http://www.ipsopwegnaaruas.nl/thema-s/thema/6>. Directe link naar video log: <https://vimeo.com/120455302>.
- Winkel, M.A. van, Rijst, R.M. van der, Poell, R.F., & Driel, J.H. van (2015b, juni). *Identiteiten van academici op hogescholen in transitie. Over het 'verduurzamen' van een opkomende 'complete' academische identiteit*. Paper geaccepteerd voor ronde tafel gesprek, Onderwijs Research Dagen, Leiden, Nederland.